

Spolufinancováno
Evropskou unií

Plánování sociálních služeb v Jihočeském kraji IV.

Sociální služby pro seniory

Dotazníkové šetření realizované v obcích správního obvodu

ORP Soběslav

v období březen – duben 2023

Pracovní skupina pro seniory

Mgr. Ludmila Kolářová

6. 5. 2023

A) Procesní stránka

Dotazník byl vytvořen a rozeslán všem obcím ve správním obvodu ORP Blatná prostřednictvím on-line nástroje Google Forms na začátku března 2023. Starostové obcí byli následně osloveni telefonicky s žádostí o vyplnění dotazníku. Ti, kteří dotazník nevyplnili, byli kontaktováni opakovaně.

Dotazník vyplnilo a vrátilo zpět 21 obcí z celkového počtu 31 obcí. Návratnost dotazníků tedy byla necelých 68 %.

Dotazníkové šetření v daném území realizovala metodička pracovní skupiny pro seniory Mgr. Ludmila Kolářová.

B) Popis území

Správní obvod ORP Soběslav (dále jen ORP Soběslav) je jedním ze dvou správních obvodů rozšířené působnosti obcí v okrese Tábor v Jihočeském kraji. Zahrnuje 31 obcí, hustota obyvatelstva je 67,7 obyvatel / km². Statut města má Soběslav a Veselí nad Lužnicí. Všechny ostatní obce mají méně než 800 obyvatel. Z hlediska výkonu státní správy je Soběslav obcí s rozšířenou působností (ORP, obec III) a Veselí nad Lužnicí je obcí s pověřeným obecním úřadem (obec II).

SO ORP Soběslav

stav k 1. 1. 2020

Tabulka 1 - Počet obyvatel a věková struktura obyvatelstva (data k 31. 12. 2021)

Název obce	Počet obyvatel				Průměrný věk
	Celkem	0 - 14	15 - 64	65 a více	
		Celkem	Celkem	Celkem	
SO ORP Soběslav celkem	21 927	3 421	13 495	5 011	44,0
v tom obce:					
Borkovice	235	37	142	56	44,4
Budislav	368	51	230	87	46,0
Dírná	408	58	255	95	44,6
Drahov	156	24	89	43	47,0
Dráčov	230	25	134	71	48,9
Hlavatce	407	83	243	81	40,8
Chotěmice	116	20	75	21	41,4
Katov	76	14	33	29	48,0
Klenovice	658	115	435	108	41,0
Komárov	125	23	74	28	42,8
Mažice	132	22	75	35	45,2
Mezná	104	17	67	20	43,1
Myslkovice	418	70	261	87	42,6
Přebořov	335	68	218	49	40,1
Roudná	569	88	365	116	42,9
Řípec	340	69	221	50	39,5
Sedlečko u Soběslavě	210	38	151	21	37,0
Skalice	516	79	337	100	43,1
Soběslav	6 830	996	4 090	1 744	45,5
Sviny	332	61	206	65	41,9
Třebějice	63	10	33	20	47,6
Tučapy	798	136	501	161	42,6
Val	257	39	154	64	44,8
Vesce	290	53	205	32	38,2
Veselí nad Lužnicí	6 317	955	3 909	1 453	43,9
Vlastiboř	322	52	182	88	45,1
Vlkov	166	30	103	33	44,3
Záší	229	35	140	54	45,7
Zlukov	272	50	165	57	42,2
Zvěrotice	404	67	243	94	42,4
Žíšov	244	36	159	49	42,4

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 2 - Podíl seniorské populace v ORP Soběslav

	2001	2006	2011	2016	2021
OBVYATELSTVO					
Počet obyvatel (k 31. 12.)	22 010	22 089	22 127	21 966	21 927
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let (%)	15,2	15,9	17,8	20,8	22,9

Zdroj: ČSÚ

C) Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazník obsahoval celkem 21 otázek:

1. Jméno obce, za kterou tento dotazník vyplňujete:
2. Vaše pracovní pozice / funkce:
3. Máte přibližnou představu o počtu seniorů ve Vaší obci, kteří potřebují pomoc druhé osoby s jednou nebo více následujícími oblastí: stravování, péče o vlastní osobu (hygienu, oblékání), zdravotní péče (nelékařská)?
4. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", uveďte prosím přibližný počet těchto seniorů: *(Nepovinná otázka.)*
5. Mapujete aktivně situaci jednotlivých seniorů ve Vaší obci?
6. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", popište prosím, jakými způsoby, případně jak často, toto mapování provádíte: *(Nepovinná otázka.)*
7. Na koho se obracíte / s kým spolupracujete, pokud potřebujete zajistit sociální službu / pomoc druhé osoby pro konkrétního seniora s dosud nekompenzovanou potřebou pomoci? *(Nepovinná otázka.)*
8. Níže jsou uvedeny oblasti zahrnující základní životní potřeby, v nichž mohou senioři – na základě svého zdravotního stavu či sociální situace – potřebovat pomoc druhé osoby. Zaškrtněte prosím oblasti, ve kterých senioři a/nebo jejich blízcí ve Vaší obci nejčastěji poptávají pomoc:
9. Informujete seniory ve Vaší obci o konkrétních možnostech získání pomoci při zvládnutí základních životních potřeb?
10. Pokud ano, jakým způsobem jim tyto informace zprostředkováváte? *(Nepovinná otázka.)*
11. Na základě konkrétní situace ve Vaší lokalitě, odkazujete seniory s potřebou pomoci druhé osoby a jejich blízké spíše na:
12. Odkazujete seniory či jejich blízké poptávající pomoc na konkrétní sociální služby působící ve Vaší lokalitě?
13. Zprostředkováváte či dopomáháte s komunikací či přímo kontraktem mezi seniorem a konkrétní sociální službou?
14. Zaškrtněte prosím druhy sociálních služeb, které působí (tzn. nemusí zde mít sídlo ani kamennou pobočku) ve Vaší lokalitě:
15. Zvládají tyto služby ve Vaší lokalitě uspokojovat poptávku?
16. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ne", máte přibližnou představu o počtu odmítnutých /neuspokojených žadatelů o sociální službu pocházejících z Vaší lokality? Pokud ano, uveďte prosím jejich přibližný počet: *(Nepovinná otázka.)*

17. Které z uvedených služeb nepůsobí ve Vaší lokalitě, ale jsou seniory či jejich blízkými poptávány?

18. Dokážete vyčíslit poptávku z předchozí otázky? Pokud ano, uveďte prosím aspoň přibližné číslo:

(Nepovinná otázka.)

19. Působí ve Vaší obci tzv. neformální pečující? *(Nejčastěji se jedná o rodinné příslušníky nebo blízké osoby, které o seniora "bezplatně" pečují.)*

20. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ano", z Vaší zkušenosti se jedná nejčastěji o: *(Nepovinná otázka.)*

21. Děkujeme za zodpovězení uvedených otázek, Vaše odpovědi přispějí k efektivnějšímu plánování sociálních služeb pro seniory v Jihočeském kraji. Máte ještě nějaké další poznatky, které byste k této problematice rádi uvedli? *(Pokud ano, napište je prosím níže či přímo kontaktujte člena pracovní skupiny pro seniory, který Vás s tímto dotazníkem oslovil.)*

Zahrnuty byly otázky otevřené i otázky s výběrem z předem daných možností (ty dávaly prostor k dalšímu vyjádření pro případ, že by předdefinované odpovědi nebyly v konkrétních případech vyhovující).

Tabulka 3 – Přehled vyplnění dotazníku

Obec	Vyplněný dotazník	Obec	Vyplněný dotazník
Borkovice	ano	Sedlečko u Soběslavě	ano
Budislav	ne	Skalice	ano
Dírná	ne	Soběslav	ano
Drahov	ano	Sviny	ne
Dráčov	ne	Třebějice	ano
Hlavatce	ano	Tučapy	ne
Chotěmice	ano	Val	ano
Katov	ano	Vesce	ano
Klenovice	ne	Veselí nad Lužnicí	ano
Komárov	ano	Vlastiboř	ano
Mažice	ne	Vlkov	ano
Mezná	ano	Zálsí	ano
Myslkovice	ne	Zlukov	ne
Přehořov	ano	Zvěrotice	ano
Roudná	ano	Žišov	ano
Řípec	ne		

Dotazník vyplnilo a odeslalo 21 obcí z celkového počtu 31 obcí. Dvě obce nezaslaly z technických důvodů. Návratnost dotazníků tedy byla 67,7 %.

Vyhodnocení odpovědí

1. Jméno obce, za kterou tento dotazník vyplňujete:

viz Tabulka 3

2. Vaše pracovní pozice / funkce:

	<i>počet odpovědí</i>
starosta /starostka	17
vedoucí sociálního odboru	1
sociální pracovník	1
účetní	2

Ve dvou malých obcích vyplnila dotazník účetní na základě pověření od starosty.

3. Máte přibližnou představu o počtu seniorů ve Vaší obci, kteří potřebují pomoc druhé osoby s jednou nebo více následujících oblastí: stravování, péče o vlastní osobu (hygiena, oblékání), zdravotní péče (nelékařská)?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	19 (91 %)
ne	2 (9 %)

Představu nemají dvě obce (Veselí nad Lužnicí, Mezná).

4. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", uveďte prosím přibližný počet těchto seniorů: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
1 senior	1
2 senioři	4
3 senioři	3
4 senioři	2
5 seniorů	5
10 seniorů	1
15 seniorů	1

Na otázku odpovědělo celkem 17 obcí, 4 obce nechaly otázku bez odpovědi. V souvislosti s odpověďmi na předchozí otázku vyplývá, že 2 obce mají představu o počtu seniorů, ale nevyjadřují jí číselně a jde zřejmě o představu přibližnou. Jedná se o Soběslav a Katov.

5. Mapujete aktivně situaci jednotlivých seniorů ve Vaší obci?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	5
ne	14
aktivně ne, ale přehled máme včetně informovanosti	1
malá obec, dáno místní znalostí	1

6. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", popište prosím, jakými způsoby, případně jak často, toto mapování provádíte: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
konzultace s rodinnými příslušníky, nepravidelné osobní návštěvy.	1
spolupráce - praktický lékař, pečovatelská služba, rodinní příslušníci	1
místní znalost, spolupráce se sociálními službami	1
osobním kontaktem	1

Na otázku odpověděly 4 obce. Z odpovědí je zřejmé, že organizované mapování probíhá v obou městech v území (spolupráce se sociálními službami atd.), v malých obcích jde o neformální mapování.

7. Na koho se obracíte / s kým spolupracujete, pokud potřebujete zajistit sociální službu / pomoc druhé osoby pro konkrétního seniora s dosud nekompenzovanou potřebou pomoci? (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
na konkrétní sociální služby	9
na ORP obec a jejího sociálního pracovníka / oddělení / odbor	3
neformální kontakty	10
občané se na obec neobracejí o pomoc	1
pomoc probíhá v rámci rodiny, vše zařizují rodinní příslušníci	3

Na otázku odpovědělo celkem 19 obcí, 2 obce nechaly otázku bez odpovědi. V některých obcích využívají více možností, nejčastější je kombinace sociálních služeb a neformálních kontaktů.

8. Níže jsou uvedeny oblasti zahrnující základní životní potřeby, v nichž mohou senioři – na základě svého zdravotního stavu či sociální situace – potřebovat pomoc druhé osoby. Zaškrtněte prosím oblasti, ve kterých senioři a/nebo jejich blízcí ve Vaší obci nejčastěji poptávají pomoc:

	<i>počet odpovědí</i>
oblast stravování	12
oblast zdravotní péče (nelékařské)	9
oblast péče o vlastní osobu a její okolí	4
sociální pracovník	1
zatím se nikdo nepoptává	4

Na otázku odpověděly všechny obce. Senioři nejčastěji hledají pomoc v oblasti stravování a v oblasti zdravotní nelékařské péče. Pokud respondenti uvedli, že pomoc v obci senioři nepoptávají, tak také uváděli, že se senioři se obracejí na své rodiny / příbuzné.

9. Informujete seniory ve Vaší obci o konkrétních možnostech získání pomoci při zvládnání základních životních potřeb?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	8
ne	10
obec s dotazem zatím nikdo neoslovil	2
ne, ale pokud bychom měli soubor informací, velice rádi bychom ho seniorům poskytli	1

Větší část obcí seniory o sociálních službách neinformuje.

Dodatek zpracovatele: V ORP Soběslav byl několikrát vydáván katalog poskytovatelů sociálních a doprovodných služeb, který byl distribuován do obcí a starostové by ho tak měli mít k dispozici.

10. Pokud ano, jakým způsobem jim tyto informace zprostředkováváte? (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
přes praktické lékaře, pečovatelskou službu, místní znalost	1
osobně nebo telefonicky	3

Na otázku odpověděly 4 obce, ostatní nechaly otázku bez odpovědi.

11. Na základě konkrétní situace ve Vaší lokalitě, odkazujete seniory s potřebou pomoci druhé osoby a jejich blízké spíše na:

	<i>počet odpovědí</i>
sociální služby	14
sociální služby, sociální pracovník	1
obecní služby	1

zatím neřešeno	4
jiné	1

Na otázku odpověděly všechny obce. Seniors s potřebou pomoci odkazují hlavně na sociální služby. Odpověď „jiné“ uvedla obec Komárov, kde senioři poptávají stravování.

12. Odkazujete seniory či jejich blízké poptávající pomoc na konkrétní sociální služby působící ve Vaší lokalitě?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	10
ne	8
občané se na obec zatím neobrátili	2
v naší obci nefunguje žádné sociální zařízení, takže nejčastěji odkazujeme na služby ve Veselí n. Luž.	1

Obce odkazují seniory poptávající pomoc většinou na sociální služby. Z odpovědi starostky Valu („v naší obci nefunguje žádné sociální zařízení, takže nejčastěji odkazujeme na služby ve Veselí n. Luž.) vyplývá, že sledovanou lokalitou myslí jejich obec (257 obyvatel). Totéž vyplynulo i z telefonických rozhovorů se starosty dalších obcí, zatímco jiní jako sledovanou lokalitu vnímali území ORP, nebo neurčité území v dosahu jejich obce.

13. Zprostředkováváte či dopomáháte s komunikací či přímo kontraktem mezi seniorem a konkrétní sociální službou?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	2
ne	14
občas, v některých případech, většinou řeší příbuzní	2
na obec se nikdo zatím neobrátil	2

Na otázku odpověděly všechny obce. Velká část z nich při komunikaci seniora se sociální službou nedopomáhá.

14. Zaškrtněte prosím druhy sociálních služeb, které působí (tzn. nemusí zde mít sídlo ani kamennou pobočku) ve Vaší lokalitě:

	<i>počet odpovědí</i>
osobní asistence	6
pečovatelská služba	15
domovy pro seniory	12
domovy se zvláštním režimem	3

sociální služby poskytované ve zdrav. zařízeních ústavní péče	3
denní stacionáře	2
tísňová péče	1
žádná z výše uvedených služeb	1
nejsem si jistý/á, o jaké druhy služeb se jedná	4

Na otázku odpověděly všechny obce. 15 respondentů uvedlo, že v jejich lokalitě působí pečovatelská služba, druhou nejčastěji uváděnou službou je domov pro seniory. U odpovědí na tuto otázku se opět projevilo, že respondenti rozdílně vnímají termín lokalita (jejich obec, území ORP Soběslav, neurčité okolí obce). To je zřejmě důvodem, proč například působnost domova pro seniory uvedlo 12 obcí - domovy pro seniory jsou v Soběslavi a ve Veselí nad Lužnicí, mohou je využívat klienti ze všech obcí v ORP. Dále bylo zřejmé, že různě vnímají „působnost“ služeb a že se v některých službách neorientují (např. denní stacionáře a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče v ORP Soběslav nepůsobí).

15. Zvládají tyto služby ve Vaší lokalitě uspokojovat poptávku?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	9
ne	1
nedokážu posoudit	10
v některém období je poptávka větší, někdy menší a dle toho je možno uspokojit více či méně klientů	1

Na otázku odpověděly všechny obce. Jedna odpověď NE byla ze Zvěrotic. V Soběslavi závisí míra uspokojování na proměnlivé poptávce (viz odpověď „v některém období je poptávka větší, někdy menší a dle toho je možno uspokojit více či méně klientů“).

16. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ne", máte přibližnou představu o počtu odmítnutých / neuspokojených žadatelů o sociální službu pocházejících z Vaší lokality? Pokud ano, uveďte prosím jejich přibližný počet: (Nepovinná otázka.)

Na tuto otázku nebyla žádná odpověď.

17. Které z uvedených služeb nepůsobí ve Vaší lokalitě, ale jsou seniory či jejich blízkými poptávány?

	<i>počet odpovědí</i>
osobní asistence	4
pečovatelská služba	1
domovy pro seniory	2
domovy se zvláštním režimem	4

denní stacionáře	4
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	3
odlehčovací služby	5
tísňová péče	3
žádná z výše uvedených služeb	5
sociální pracovník	1
nevím	3

Na otázku odpověděly všechny obce. V 5 z nich dle názoru respondentů žádné služby nechybí a 3 respondenti situaci nedokážou posoudit. Nejvíce poptávanou službou jsou odlehčovací služby a jsou uvedeny (společně s osobní asistencí) i za město Soběslav. Ve druhém městě regionu, ve Veselí nad Lužnicí, tuto službu také postrádají (společně s osobní asistencí a domovy se zvláštním režimem). Odlehčovací služba v území skutečně není (ani v terénní, ani v pobytové formě).

18. Dokážete vyčíslit poptávku z předchozí otázky? Pokud ano, uveďte prosím aspoň přibližné číslo: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
10 seniorů	1

Na otázku odpověděla 1 obec (Val), která v předchozí odpovědi uvedla domovy pro seniory.

19. Působí ve Vaší obci tzv. neformální pečující? (Nejčastěji se jedná o rodinné příslušníky nebo blízké osoby, které o seniora "bezplatně" pečují.)

	<i>počet odpovědí</i>
ano	18
ne	3

Na otázku odpověděly všechny obce a tři z nich uvedly, že u nich neformální pečující nepůsobí (Roudná, Žišov, Obec Sedlečko u Soběslavě). Roudná má ale 569 obyvatel a tak je statisticky pravděpodobné, že v některé rodině alespoň částečně pečují o seniora.

20. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ano", z Vaší zkušenosti se jedná nejčastěji o: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
děti seniora	17
partnerku či partnera	10
jiné příbuzné osoby	6

vnoučata	4
nepříbuzné osoby (např. sousedé atd.)	6
sociální pracovník	1

Na otázku odpovědělo 18 obcí. O seniory pečují převážně jejich děti a partneři, v menší míře i jiné osoby.

21. Děkujeme za zodpovězení uvedených otázek, Vaše odpovědi přispějí k efektivnějšímu plánování sociálních služeb pro seniory v Jihočeském kraji. Máte ještě nějaké další poznatky, které byste k této problematice rádi uvedli? (Pokud ano, napište je prosím níže či přímo kontaktujte člena pracovní skupiny pro seniory, který Vás s tímto dotazníkem oslovil.)

Možnost závěrečného vyjádření žádná z obcí nevyužila.

Shrnutí

Z obdržených odpovědí lze vyvodit, že si většina obcí udržuje přehled o počtu seniorů a jejich potřebách. Několik obcí situaci seniorů aktivně mapuje, organizované průzkumy probíhají ve městech (Soběslav, Veselí nad Lužnicí). Malé obce získávají informace neformálním způsobem a je možné usuzovat, že tak získávají přehled i ty obce, které uvedly, že situaci seniorů aktivně nemapují.

Pokud obce potřebují zajistit péči pro seniory s dosud nekompensovanou potřebou pomoci, obracejí se většinou na konkrétní sociální služby a využívají také neformální kontakty. Nejčastěji jde o pomoc v oblasti stravování a oblast zdravotní péče (nelékařské).

Z odpovědí vyplynulo, že větší část obcí seniory o sociálních službách neinformuje. Otázkou je, jaký čas odpovědi reflektují - u některých může jít o období působení nového starosty, který na otázku odpovídal (tzn. několik měsíců).

Starostové mají povědomí o službách dostupných v území, je ale zřejmé, že pro lepší orientaci v jednotlivých službách potřebují informace o nich dostávat opakovaně.

Většina obcí má přehled o poptávaných službách ze strany seniorů. Údaje ale nelze brát jako relevantní zdroj pro plánování a nastavení kapacit služeb v území, jsou orientační a jsou podnětem k práci s dalšími konkrétními informacemi o potřebách seniorů a dostupnosti služeb.

Průzkum se zabýval i oblastí poskytování péče neformálními pečujícími. Ti dle odpovědí fungují v 18 obcích z 21 obcí, které zaslaly vyplněný dotazník. Neformálními pečujícími jsou většinou děti nebo partneři osoby, která péči potřebuje.